

SADRŽAJ

PREDGOVOR DRUGOM IZDANJU	13
PREDGOVOR PRVOM IZDANJU	13

Glava prva

POJAM, SISTEM, IZVORI I KARAKTERISTIKE

MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA	15
I. POJAM MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA	15
II. SISTEM MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA	18
III. IZVORI MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA	19
IV. KARAKTERISTIKE MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA ...	23
V. MEĐUNARODNI STANDARDI I MALOLJETNIČKO KRIVIČNO PRAVO	38
VI. KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA O PRAVIMA DJETETA I PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE	52
VII. NOVA PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE	65
1. Upućivanje u vaspitno-popravni dom u smislu odredbe člana Krivičnog zakona Federacije BiH zbog počinjenog krivičnog djela ubistva iz člana 166 stav 2 tačka d) Krivičnog zakona Federacije BiH (Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 607/11 od 15. maja 2012. godine) ...	65
2. Pojačan nadzor nadležnog tijela socijalne zaštite prema maloljetnici zbog izvršenja krivičnog djela krađe iz člana 286 stav 1 Krivičnog zakona Federacije BiH (Odluka o dopustivosti broj AP 394/10 od 9. januara 2011. godine)	68
3. Maloljetnički zatvor	69
3.1. Krivično djelo razbojništva (Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 835/09 od 30. oktobra 2012. godine)	69
3.2. Krivično djelo ubistva pri bezobzirnom nasilničkom ponašanju iz člana 166 stav 2 tačka b) Krivičnog zakona Federacije BiH (Odluka o dopustivosti broj AP 478/09 od 25. oktobra 2011. godine)	71
3.3. Krivično djelo ubistva iz člana 148 stav 1 Krivičnog zakona i ubistva u pokušaju iz člana 148 stav 1 u vezi sa članom 20 stav 1 Krivičnog zakona Republike Srpske (Odluka o dopustivosti broj AP 1378/08 od 14. septembra 2010. godine)	72

3.4. Krivično djelo teške krađe iz člana 232 stav 1 tačka 1 i ubistva iz člana 148 stav 1 Krivičnog zakona Republike Srpske (Odluka o dopustivosti broj AP 2766/07 od 11. februara 2010. godine)	73
VIII. PRAKSA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA	74
1. Zabrana mučenja (član 3 Evropske konvencije)	76
2. Član 5 Evropske konvencije (određivanje pritvora)	77
2.1. <i>Assenov v. Bulgaria</i> (broj 24760/94 od 28. oktobra 1998. godine)	78
2.2. <i>Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium</i> (broj 13178/03 od 12. oktobra 2006. godine)	78
2.3. <i>Nart v. Turkey</i> (broj 20817/04 od 6. maja 2008. godine)	79
2.4. <i>Guvec v. Turkey</i> (broj 70337/01 od 20. januara 2009. godine)	79
2.5. <i>D. G. protiv Irske</i> (presuda od 16. avgusta 2002. godine)	80
3. Pravo na pravično suđenje (član 6 Evropske konvencije)	84
3.1. <i>Panovits v. Cyprus</i> (broj 4268/04, od 11. decembra 2008. godine)	84
3.2. <i>T. v. United Kingdom [GC]</i> , 24724/94, 16. decembar 1999. godine	85
3.3. <i>S. C. v. United Kingdom</i> (broj 60958/00 od 15. juna 2004. godine)	86
IX. DEFINISANJE I VREDNOVANJE MALOLJETNIČKOG KRIMINALITETA	87
X. CILJEVI MALOLJETNIČKOG PRAVOSUDA	93
XI. KARAKTERISTIKE PROCESNOG I IZVRŠNOG MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA	96
XII. ISTORIJSKI RAZVOJ MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA	104
I. Razvoj maloljetničkog krivičnog prava u svijetu	104
1.1. Stari vijek	105
1.2. Srednji vijek	106
1.3. Novi vijek	107
1.4. Maloljetnička delinkvencija u SAD	113
1.5. Diverzion model u Sjedinjenim Američkim Državama	124
1.6. Razvoj maloljetničkog krivičnog prava u Bosni i Hercegovini	140
1.6.1. Doba između dva rata	141
1.6.2. Vrijeme poslije Drugog svjetskog rata	143
1.6.3. Period poslije osamostaljenja Bosne i Hercegovine	148
XIII. OSNOVNI MODELI REGULISANJA KRIVIČNOPRAVNOG POLOŽAJA MALOLJETNIKA	151

XIV. KARAKTERISTIKE MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE I BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE	153
1. Materijalno krivično pravo	153
2. Izvršno krivično pravo	154
3. Procesno krivično pravo	157

Glava druga

KRIVIČNOPRAVNI STATUS MALOLJETNIKA I

MLAĐIH PUNOLJETNIH LICA	165
I. POJAM I VRSTE MALOLJETNIKA KAO UČINILACA KRIVIČNIH DJELA	165
1. Uzrast maloljetnika	165
2. Osobnosti ličnosti maloljetnika kao učinilaca krivičnih djela	174
3. Vrste maloljetnika	179
II. ALTERNATIVNE MJERE ZA MALOLJETNIKE	179
1. Policijsko upozorenje	180
2. Vaspitne preporuke	186
2.1. Pojam, vrste i svrha vaspitnih preporuka	188
2.2. Primjena vaspitnih preporuka u uporednom pravu	198
2.2.1. Crna Gora	199
2.2.2. Francuska	199
2.2.3. Makedonija	200
2.2.4. Njemačka	202
2.2.5. Srbija	203
III. ALTERNATIVNE MJERE U PRAVU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE	205
1. Policijsko upozorenje	206
2. Vaspitne preporuke	207
2.1. Pojam i svrha vaspitnih preporuka	207
2.2. Uslovi za primjenu i vrste vaspitnih preporuka	208
IV. POLOŽAJ MLAĐIH PUNOLJETNIH LICA U KRIVIČNOM PRAVU	210
1. Stanje u Republici Srpskoj	210
2. Stanje u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine u Federaciji Bosne i Hercegovine	215

Glava treća

KRIVIČNE SANKCIJE ZA MALOLJETNE

UČINIOCE KRIVIČNIH DJELA	217
I. POJAM I SVRHA MALOLJETNIČKIH KRIVIČNIH SANKCIJA	217

1. Pojam maloljetničkih krivičnih sankcija	217
2. Svrha maloljetničkih krivičnih sankcija	222
II. VRSTE MALOLJETNIČKIH KRIVIČNIH SANKCIJA	225
1. Maloljetničke krivične sankcije u uporednom pravu	227
1.1. Crna Gora	228
1.2. Hrvatska	230
1.3. Makedonija	233
1.4. Njemačka	235
1.5. Ruska Federacija	236
1.6. Slovenija	236
1.7. Srbija	237
2. Sistem vaspitnih mjera u Republici Srpskoj	240
3. Primjena opštih instituta krivičnog prava kod vaspitnih mjera	243
3.1. Odmjeravanje sankcija za djela u sticaju	243
3.2. Uslovni otpust	244
3.3. Uračunavanje lišavanja slobode u sankciju	246
3.4. Pravne posljedice osude	246
3.5. Evidencija o izrečenim mjerama	246
3.6. Gašenje krivične sankcije	247
4. Sistem krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine	248
4.1. Pojam maloljetničkih krivičnih sankcija	248
4.2. Svrha maloljetničkih krivičnih sankcija	249
4.3. Vrste maloljetničkih sankcija	250

Glava četvrta

POJEDINE VASPITNE MJERE	251
I. MJERE UPOZORENJA I USMJERAVANJA	251
1. Sudski ukor	251
2. Posebne obaveze	253
3. Upućivanje u vaspitni centar	261
II. MJERE POJAČANOG NADZORA	263
1. Pojačani nadzor roditelja, usvojioca ili staraoca	265
2. Pojačani nadzor u drugoj porodici	269
3. Pojačani nadzor nadležnog organa socijalnog staranja	270
4. Posebne obaveze uz pojačani nadzor	273
III. ZAVODSKE MJERE	274
1. Upućivanje u vaspitnu ustanovu	276
2. Upućivanje u vaspitno-popravni dom	278
3. Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje	280
IV. OBUSTAVA IZVRŠENJA I ZAMJENA VASPITNE MJERE	281

V. VASPITNE MJERE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE I BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE	285
1. Mjere upozorenja i usmjeravanja	285
1.1. Sudski ukor	285
1.2. Posebne obaveze	285
1.3. Upućivanje u vaspitni centar	286
3. Mjere pojačanog nadzora	287
3.1. Pojačani nadzor roditelja, usvojioca ili staraoca	287
3.2. Pojačani nadzor u drugoj porodici	287
3.3. Pojačani nadzor nadležnog organa socijalnog staranja	288
4. Zavodske mjere	288
4.1. Upućivanje u vaspitnu ustanovu	289
4.2. Upućivanje u vaspitno-popravni dom	289
4.3. Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje	289

Glava peta

KAZNA MALOLJETNIČKOG ZATVORA	291
I. POJAM KAZNE MALOLJETNIČKOG ZATVORA	291
II. KARAKTERISTIKE KAZNE MALOLJETNIČKOG ZATVORA	293
III. IZRICANJE KAZNE MALOLJETNIČKOG ZATVORA	300
IV. KAZNA MALOLJETNIČKOG ZATVORA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE I BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE	304

Glava šesta

MJERE BEZBJEDNOSTI	309
I. POJAM I KARAKTERISTIKE MJERA BEZBJEDNOSTI	309
II. VRSTE MJERA BEZBJEDNOSTI	311
III. POJEDINE MJERE BEZBJEDNOSTI	314
1. Obavezno psihijatrijsko liječenje	314
2. Obavezno liječenje od zavisnosti	315
3. Obavezno liječenje na slobodi	316
4. Zabrana upravljanja motornim vozilom	316
5. Oduzimanje predmeta	317

Glava sedma

ORGANI MALOLJETNIČKOG KRIVIČNOG PRAVOSUDA	319
I. SUDOVI	321
II. TUŽILAŠTVA	325
III. ULOGA POLICIJE I POLICIJSKIH SLUŽBENIKA U POSTUPKU PREMA MALOLJETNICIMA	327
IV. ORGAN STARATELJSTVA	329

V. SPECIJALIZACIJA SVIH SLUŽBENIH UČESNIKA U POSTUPKU PREMA MALOLJETNICIMA	336
VI. SAVJET ZA PRAĆENJE I UNAPREĐENJE RADA ORGANA KRIVIČNOG POSTUPKA I IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA	342

Glava osma

KRIVIČNI POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA	343
I. KRIVIČNI POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA U REPUBLICI SRPSKOJ	343
1. Opšte napomene o krivičnom postupku prema maloljetnicima u Republici Srpskoj	343
2. Osnovne karakteristike krivičnog postupka prema maloljetnicima u Republici Srpskoj	344
2.1. Dužnost obazrivog postupanja	350
2.2. Pokretanje postupka prema maloljetniku	351
2.3. Obavezna odbrana	351
2.4. Dovodjenje maloljetnika	353
2.5. Mogućnost oslobođenja od dužnosti svjedočenja u odnosu na određeni predmet svjedočenja	353
2.6. Uloga organa starateljstva	354
2.7. Pozivanje maloljetnika i dostavljanje pismena maloljetniku	354
2.8. Objavljivanje toka krivičnog postupka	356
2.9. Dužnost hitnog postupanja	357
2.10. Mjesna nadležnost	359
2.11. Sastav suda	360
2.12. Pribavljanje podataka o ličnosti maloljetnika	361
2.13. Princip oportuniteta krivičnog gonjenja u postupku prema maloljetnicima	361
2.14. Isključenje javnosti	366
2.15. Mjere za obezbjeđenje prisustva maloljetnika i uspješno vođenje krivičnog postupka	368
3. Postupanje prije pokretanja pripremnog postupka	377
4. Pripremni postupak	380
5. Postupanje nakon okončanog pripremnog postupka	388
5.1. Obrazloženi prijedlog tužioca i stav sudije	388
5.2. Sjednica	392
5.3. Glavni pretres	394
5.4. Odluke sudije za maloljetnike	396
5.5. Kontrola postupka	399
5.6. Troškovi postupka i imovinskopравни zahtjev	399
6. Pravni lijekovi	400

6.1. Žalba protiv presude i rješenja	401
6.2. Postupak i odluke vijeća za maloljetnike drugostepenog suda ...	403
6.3. Žalba na drugostepenu odluku	404
6.4. Vanredni pravni lijekovi	405
7. Nadzor suda nad provođenjem mjera	407
7.1. Izmjena odluke i obustava izvršenja	408
7.2. Postupanje u odnosu na mjere bezbjednosti	409
7.3. Postupak za naknadno izricanje kazne maloljetničkog zatvora	410
II. KRIVIČNI POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA U ZAKONU O KRIVIČNOM POSTUPKU BOSNE I HERCEGOVINE	411
1. Osnovne karakteristike postupka prema maloljetnicima	413
2. Pripremni postupak	419
3. Prvostepeni postupak	421
3.1. Ročište	422
3.2. Glavni pretres	422
3.3. Odluke sudije za maloljetnike	424
3.4. Troškovi postupka i imovinskopravni zahtjev	425
4. Pravni lijekovi	425
4.1. Dozvoljenost žalbe	425
4.2. Lica ovlašćena na žalbu	425
4.3. Postupak po žalbi	426
4.4. Postupak pred drugostepenim sudom i odluke suda po žalbi	426
4.5. Ponavljanje krivičnog postupka	427
5. Nadzor suda nad sprovođenjem mjera	427
6. Izmjena odluke o vaspitnim mjerama i obustava njihovog izvršenja	428
III. KRIVIČNI POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA U FEDERACIJI BiH I BRČKO DISTRIKTU BiH	429
1. Načela postupka	429
2. Mjere procesne prinude u krivičnom postupku prema maloljetnicima	430
3. Posebni organi maloljetničkog krivičnog pravosuđa	432
4. Pokretanje krivičnog postupka prema maloljetnicima	433
5. Načelo oportuniteta u postupku prema maloljetnicima	434
6. Pripremni postupak prema maloljetnicima	435
7. Postupanje nakon okončanog pripremnog postupka	436
8. Postupak pred sudijom za maloljetnike	437
9. Pravni lijekovi	438
10. Nadzor suda nad provođenjem mjera	439

Glava deveta

MALOLJETNICI U PREKRŠAJNOM

PRAVU REPUBLIKE SRPSKE

.....	441
I. UOPŠTE O PREKRŠAJIMA I MALOLJETNIM	
UČINIOCIMA PREKRŠAJA	441
II. ALTERNATIVNE MJERE I PREKRŠAJNE SANKCIJE KOJE SE	
MOGU IZRICATI MALOLJETNIM UČINIOCIMA PREKRŠAJA ...	443
1. Policijsko upozorenje	443
2. Prekršajne sankcije koje se mogu izricati	
maloljetnim učiniocima prekršaja	446
2.1. Pojam i svrha vaspitnih mjera	447
2.2. Vrste vaspitnih mjera	448
2.2.1. Sudski ukor	449
2.2.2. Vaspitne mjere pojačanog nadzora	449
2.3. Izricanje i izvršenje vaspitnih mjera	452
3. Karakteristike prekršajnog postupka prema	
maloljetnim učiniocima prekršaja	453
3.1. Dužnost hitnog postupanja i obazrivost u	
postupanju prema maloljetniku	454
3.2. Pozivanje i dovođenje maloljetnika, te	
dostavljanje odluka i pismena	455
3.3. Obaveza svjedočenja	455
3.4. Spajanje i razdvajanje prekršajnih postupaka	456
3.5. Prava organa starateljstva i zakonskih zastupnika	456
3.6. Odbrana maloljetnog učinioca prekršaja	457
3.7. Primjena odredaba prema djeci	457
3.8. Zabrana objavljivanja toka prekršajnog postupka i	
isključenje javnosti	457
3.9. Primjena načela oportuniteta	458
3.10. Posebna znanja	459

Glava deseta

IZVRŠENJE MALOLJETNIČKIH KRIVIČNIH SANKCIJA

.....	461
I. UOPŠTE O IZVRŠENJU	461
II. PRIMJENA VASPITNIH PREPORUKA	462
III. KRIVIČNE SANKCIJE PREMA MALOLJETNICIMA I	
NJIHOVO IZVRŠENJE	464
1. Pravni okvir u nacionalnom zakonodavstvu i relevantni	
međunarodni standardi	465
2. Osnovni principi izvršenja krivičnih sankcija	
prema maloljetnicima	473
3. Izvršenje vaspitnih mjera	479

3.1. Izvršenje vaspitnih mjera upozorenja i usmjeravanja	480
3.1.1. Izvršenje vaspitne mjere sudskog ukora	480
3.1.2. Izvršenje posebnih obaveza	481
3.1.3. Izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitni centar	484
3.2. Izvršenje vaspitnih mjera pojačanog nadzora	485
3.2.1. Izvršenje vaspitne mjere uz pojačan nadzor roditelja, usvojioca ili staraoca	485
3.2.2. Izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora u drugoј porodici	486
3.2.3. Izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora nadležnog organa socijalnog staranja	487
3.3. Izvršenje zavodskih vaspitnih mjera	487
3.3.1. Prava maloljetnika za vrijeme izvršenja zavodske vaspitne mjere	491
3.3.2. Pogodnosti za vrijeme izvršenja zavodske mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom	493
3.3.3. Disciplinska odgovornost maloljetnika za vrijeme izvršenja zavodskih mjera	494
3.3.4. Izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitnu ustanovu	495
3.3.5. Izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom	496
3.3.6. Izvršenje vaspitne mjere upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje	498
4. Maloljetnički zatvor	499
5. Mjere bezbjednosti	502
6. Pomoć poslije izvršenja zavodskih mjera i kazne maloljetničkog zatvora	503
IV. IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA PREMA MALOLJETNICIMA U FEDERACIJI BiH	505
1. Osnovni principi izvršenja krivičnih sankcija prema maloljetnicima u Federaciji BiH	505
2. Primjena vaspitnih preporuka	508
3. Izvršenje vaspitnih mjera	509
3.1. Izvršenje vaspitnih mjera upozorenja i usmjeravanja	510
3.2. Izvršenje vaspitnih mjera pojačanog nadzora	513
3.3. Izvršenje zavodskih vaspitnih mjera	514
3.3.1. Izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitnu ustanovu	518
3.3.2. Izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom	519

3.3.3. Izvršenje vaspitne mjere upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje	520
4. Izvršenje maloljetničkog zatvora	520
5. Izvršenje mjera bezbjednosti	522

Glava jedanaesta

POLOŽAJ MALOLJETNIKA KAO ŽRTVE KRIVIČNIH DJELA	523
REGISTAR POJMOVA	539
OSNOVNA LITERATURA	545